Door lijden naar heelheid – De schepping als bewustzijnsreis

Auteur: Peter Overduin

Samenvatting van het manuscript

“*Wat als het evangelie van Christus een veel diepere betekenis heeft voor de oorsprong, ontwikkeling en uiteindelijke bestemming van de schepping dan wij doorgaans hebben aangenomen?*”

Deze vraag vormt het vertrekpunt van *Door lijden naar heelheid – De schepping als bewustzijnsreis*. In dit boek ontvouwt Peter Overduin een samenhangende mystiek-theologische visie waarin het evangelie van Christus wordt verstaan als de openbaring van een allesomvattende bewustzijnsreis: van de oorsprong in God, via verdichting, verduistering, vervreemding en lijden, naar de wedergeboorte en de uiteindelijke collectieve verheerlijking van de gehele mensheid en schepping.

Voortbouwend op de theologie van Paulus

Het boek bouwt voort op *God alles in allen – Het evangelie als metamorfose*. Daarin heeft Overduin vanuit de brieven van Paulus de theologische basis gelegd voor een participatief en sferisch verstaan van het evangelie. Verlossing is geen juridische verandering van positie tegenover God, maar bevrijding uit de sfeer van dood door *metanoia*: een fundamentele vernieuwing van denken en bewustzijn, waardoor de mens ontwaakt voor zijn nooit verloren verbondenheid met God en het Christus-Leven daadwerkelijk gestalte krijgt in zijn bestaan. Deze metamorfose vindt uiteindelijk in de lichamelijke verheerlijking (transfiguratie / *theosis*) haar voltooiing.

In *Door lijden naar heelheid* wordt deze theologische basis verbreed tot een omvattende visie op het Bijbelse evangelie van het Koninkrijk van God. Daarbij worden vragen naar de oorsprong van het bestaan, de betekenis van het lijden, de plaats van Jezus, de vroegchristelijke geschiedenis en de uiteindelijke voltooiing met elkaar verbonden.

De schepping als bewustzijnsreis – het lijden

Het centrale uitgangspunt is dat er uiteindelijk slechts één Bewustzijn bestaat: God Zelf. De Ene, de Eeuwige heeft Zich langs de weg van emanatie en incarnatie uitgedrukt in de fysieke schepping, zonder dat deze ooit ontologisch van God gescheiden is geraakt. Door differentiatie ontstaan unieke vormen van zelfbewustzijn, die door verduistering hun oorspronkelijke eenheid met God niet langer herkennen en zichzelf als afgescheiden ervaren.

Vanuit dit perspectief onderscheidt Overduin drie bestaanssferen die in onderlinge samenhang worden onderzocht: de sfeer van dood, waarin het menselijke bestaan wordt gekenmerkt door verduistering en vergankelijkheid; de sfeer van Leven, waarin de mens ontwaakt voor zijn reeds bestaande Christus-identiteit; en de sfeer van heerlijkheid, waarin de bewustzijnsreis haar uiteindelijke voltooiing vindt.

Het kwaad en het lijden krijgen binnen deze visie een bijzondere betekenis. Het kwaad ontstaat vanuit de verduistering van het bewustzijn en het daaruit voortkomende scheiding-denken, waardoor de mens vanuit vervreemding gaat denken en handelen. Het lijden hangt samen met begrenzing, verduistering en de weerstand tegen bewustzijnsverandering. Paulus' beeld van de schepping in barensweeën plaatst dit alles in het perspectief van de uiteindelijke transfiguratie van de gehele schepping.

Jezus en de openbaring van de Christus-werkelijkheid

Jezus van Nazareth neemt binnen deze bewustzijnsreis een beslissende plaats in. In zijn leven wordt de universele Christus-werkelijkheid op een unieke wijze openbaar. Zijn weg door wedergeboorte, lijden, kruis en opstanding laat zien hoe de menselijke bestaanswijze tot volledige metamorfose en lichamelijke verheerlijking komt. Daarmee krijgt zijn levensweg een betekenis die de individuele geschiedenis van Jezus overstijgt en betrekking heeft op de bestemming van de gehele mensheid.

Jezus doorloopt als eerste mens de weg van verduistering naar volledige verheerlijking. De opstanding van Christus vormt daarbij niet slechts de bevestiging van zijn overwinning op de dood, maar de daadwerkelijke voltooiing van zijn metamorfose.

De gemeenschap en de voltooiing van de schepping

Vanuit ditzelfde perspectief onderzoekt Overduin opnieuw de nieuwtestamentische verwachting van opstanding, wederkomst en verheerlijking.

Een van de meest uitdagende onderdelen van het boek betreft de betekenis van de eerste gemeenschap van Jezus' volgelingen. Overduin onderzoekt de mogelijkheid dat de nieuwtestamentische verwachting van een nabije collectieve verheerlijking daadwerkelijk haar vervulling heeft gevonden in de gebeurtenissen rond het jaar 70. Binnen deze lezing vormt de eerste Christus-gemeenschap een historische voorbode en blauwdruk van de uiteindelijke voltooiing, waarin God alles in allen zal zijn.

Zo ontstaat een samenhangende verheerlijkingslijn: de lichamelijke verheerlijking van Jezus, de eerste collectieve verheerlijking van de Christus-gemeenschap en de toekomstige wereldwijde voltooiing van mensheid en schepping.

Deze laatste voltooiing omvat uiteindelijk alle mensen. Het oordeel wordt daarbij verstaan als een louterende onthulling die de verduistering doorbreekt, niet als een definitieve uitsluiting. De mensheid komt collectief tot *Godsbewustzijn als voltooiing,* waarna bij de *parousia* de reeds bereikte heerlijkheid ook fysiek zichtbaar en tastbaar wordt.

De schepping verliest daarbij niet haar verscheidenheid. Integendeel: de unieke identiteit van ieder mens en de veelvormigheid van het geschapen bestaan blijven juist behouden, maar zonder vergankelijkheid, sterfelijkheid en vervreemding.

Een verrassende conclusie: Gods eigen bewustzijnsreis

De verschillende lijnen komen aan het einde van het boek samen in een diepgaande conclusie: **de bewustzijnsreis van de schepping is ten diepste Gods eigen bewustzijnsreis.**

Vanuit het perspectief van de goddelijke *kenosis* wordt de schepping verstaan als de werkelijkheid waarin God Zichzelf begrenst en Haar eigen bestaan van binnenuit de schepping ervaart. Ook verduistering en lijden krijgen binnen deze beweging hun plaats.

De voltooiing is daarom geen eenvoudige terugkeer naar de oorsprong. In en door de ontelbare unieke zelven komt God op een nieuwe wijze tot Zelfbewustzijn. De oorspronkelijke eenheid is nooit verloren gegaan, maar wordt uiteindelijk in de gehele schepping volledig bewust ervaren.

Dit alles voltrekt zich in Christus. Verzoening betekent daarmee niet het voldoen aan een goddelijke juridische aanspraak of het overwinnen van een zelfstandige kwade macht, maar het opheffen van de ervaren vervreemding binnen Gods eigen werkelijkheid.

Een uitnodiging tot theologische herbezinning

Door lijden naar heelheid brengt mystiek, bewustzijn en een herlezing van de brieven van Paulus en de nieuwtestamentische geschiedenis samen in één theologisch geheel.

De conclusies wijken op wezenlijke punten af van gangbare westerse christelijke opvattingen over God, Jezus, zonde, verzoening, opstanding en wederkomst. Deze conclusies vloeien voort uit één samenhangende theologische gedachtegang.

Het boek is mede ontstaan vanuit de persoonlijke ervaringen van de auteur met lijden, strijd en bevrijding. Daarmee is het niet alleen een theologische verkenning, maar ook een existentiële zoektocht naar de betekenis en bestemming van het menselijk bestaan.

De visie biedt bovendien aanknopingspunten voor een groter, samenbindend verhaal in een tijd waarin traditionele religieuze kaders voor velen hun vanzelfsprekendheid hebben verloren. Een verhaal waarin de fundamentele verbondenheid van alle mensen en de gehele schepping centraal staat en waarin de uiteindelijke bestemming niemand uitsluit.

De uitnodiging aan de lezer is om vertrouwde theologische interpretatiekaders tijdelijk tussen haakjes te zetten en de visie eerst in haar geheel te onderzoeken. Niet om kritische vragen te vermijden, maar om deze te stellen vanuit een volledig begrip van de voorgestelde samenhang.

De centrale gedachte van het boek is uiteindelijk niet alleen dat de mens door lijden naar heelheid komt, maar dat God Zelf in Christus, in en door de gehele schepping, deze weg gaat.